

האגודה לזכויות האזרח בישראל

20.8.2001

צה"ל לא מספק אוכל כשר למהדרין לחיילים חרדים

האגודה לזכויות האזרח עתרה היום, 20.8.01, לבג"ץ בשמו של חייל חרדי המשרת בשירות קרבי ונאלץ לממן מכיסו את ארוחותיו. בעתירה טוען עו"ד דן יקיר כי על הצבא לדאוג לאספקה סדירה של מזון בהכשר המתאים לאמונתו של כל חייל.

האגודה לזכויות האזרח עתרה היום לבג"ץ נגד צה"ל בשם חייל חרדי, המשרת כחובש קרבי ביחידה מבצעית. החייל אינו יכול לאכול בבסיס בו הוא משרת ונאלץ, מאז גיוסו לפני כשנתיים וחצי, לממן מכיסו את ארוחותיו, מאחר שצה"ל אינו מספק לו אוכל כשר למהדרין.

בעתירה דורש עו"ד דן יקיר, היועץ המשפטי של האגודה לזכויות האזרח, כי צה"ל יספק לעותר באופן סדיר מזון בהכשר מתאים לאמונתו, וישלם לו את דמי הכלכלה ששילם מכיסו על ארוחותיו מיום גיוסו ועד ליום בו יתחיל לקבל מזון בהכשר המתאים. עוד מבקש בעתירה צו ביניים, לפיו יחוייב צה"ל לקיים את הסדר אספקת המזון עליו סוכם בעבר, עד לסיום הדיון בעתירה. כמו כן מבקש עו"ד יקיר בעתירה להורות לצה"ל לקבוע בפקודותיו הסדר כולל למתן מזון לחיילים חרדים לפי אמונתם.

העותר הוא בוגר ישיבה חרדית, שבחר להתגייס לשירות סדיר ביחידה קרבית בצה"ל, למרות שיכול היה לקבל דחיית שירות ככל חבריו בני גילו ואף על-פי שהיה מודע לכך שעצם היותו חרדי יחיד בסביבה חילונית לא תזכה כלל לעידוד מסביבתו הקרובה. אמונתו ומצפונו של העותר, לפיהם גדל והתחנך, מחייבים אותו לאכול אך ורק מזון בעל תג כשרות מחמיר ביותר.

לכן נאלץ העותר, כבר במהלך הטירונות, להסתפק באכילת ירקות ולחם בלבד. בהמשך שירותו הצבאי הוצב העותר בתפקיד מנהלתי במטה חיל האויר בקריה, בו לאוכל במטבח הצבאי שוב אין את רמת הכשרות המתאימה לאמונתו. הוא פנה למפקדיו בבקשה לקבל תוספת דמי כלכלה, להם הוא זכאי לפי הפקודות הצבאיות, אך הרב האחראי על הכשרות ברבנות חיל האויר סירב לציידו באישור על כך שאינו יכול לאכול את המזון המסופק במטבח הצה"לי. כפיתרון חלופי סוכם כי לעותר ינתנו בחדר האוכל המאכלים הקיימים במטבח העונים על דרישות הכשרות שאמונתו מחייבת. הסדר זה התגלה בפועל כבלתי מעשי, שכן כמות המוצרים הקיימים במטבח הצה"לי, אשר נושאת את חותמת הכשרות הנדרשת, קטנה ביותר.

עוד באפריל 2000 פנה העותר לראשונה לנציב קבילות החיילים. בתשובה נענה כי "לא ניתן לספק את דרישותיו המיוחדות של כל חייל בשל טעמו המיוחד או מכל סיבה אחרת" וכי צה"ל דווקא מספק מוצרי מזון רבים כשרים למהדרין. העותר פנה שוב לנציב קבילות החיילים בחודש יוני 2000 ומכיוון שבעייתו לא נפתרה, פנה אל האגודה לזכויות האזרח. בעקבות פניית האגודה לפרקליטות הצבאיות, זומן החייל לפגישה במרכז המזון הצה"לי. בפגישה התחייבו קצינים מהרבנות הצבאית הראשית ומפקד מרכז מזון כי העותר, שהיה באותה עת בקורס חובשים קרביים, יקבל משלוח שבועי של מוצרים בהכשר בד"צ. אך גם המוצרים הבסיסיים הללו, שאינם יכולים להרכיב לוח מזון שלם של ארוחות יומיות, הפסיקו להגיע לידי החייל לאחר שבוע. כמו כן החזר דמי הכלכלה שהובטח לו שולם רק בחלקו.

עם סיום הקורס, באפריל 2001, הוצב העותר בתפקיד קרבי ביחידה מבצעית. לבסיסו החדש לא הגיעו משלוחי המזון כלל, והעותר כיום מתקיים מתזונה חסרה ביותר, שכן זוהי גם שנת שמיטה והוא אינו יכול להיזון ממרבית הירקות והפירות המסופקים בצה"ל. יתרה מכך, בהיותו חובש קרבי נמצא העותר מדי פעם זמן ממושך בשטח, הרחק מהבסיס. אז עליו להסתפק בכריכים שהוא מביא מהבית לאחר חופשת השבת, המספיקים ליום או יומיים, או לאכול אך ורק לחם וגבינה. באחד מערבי השבת, בהם נשאר בבסיס בתורנות, נאלץ העותר לצום בפועל, כשהוא ניזון בארוחה מקוביות הקרח שבמיץ הפטל בלבד. על כן, בתקופה זו, לא יסייעו לו דמי הכלכלה, גם אם יקבלם.

אף מפקדו של החייל, קצין בדרגת סא"ל, שלח בחודש יוני 2001 מכתב תלונה לנציב קבילות החיילים, ובו ציין, כי הוא מרגיש "כמכה על חטא" מאחר שאינו יכול לספק לחייל המוצב ביחידתו מזון,

אחד הצרכים הבסיסיים ביותר. הקצין הדגיש, ש"מדובר בחייל חובש קרבי שמכורח תפקידו משקיע מאמצים גופניים פיזיים קצת יותר מחייל היושב תחת פלורסנט בקריה בתל אביב". לדעת הקצין "בימים אלו, בהם סוגיית גיוס בני הישיבה לצבא הינה על סדר היום הציבורי, חשוב לטפל באוכלוסייה ייחודית זו אשר מהווה כוח-חלוץ ושגרירי הקהילה החרדית".

בחודש יולי האחרון פנה שוב עו"ד יקיר לפרקליטות הצבאית. עד להגשת העתירה לא נתקבלה תשובה מגורמי הצבא הרלבנטיים.

בעתירה מדגיש עו"ד יקיר, כי על צה"ל מוטלת החובה לדאוג לצרכי הקיום הבסיסיים של העותר תוך שמירה על חופש הדת שלו. על מנת לספק מזון כשר לכלל החיילים, יש להבטיח, כי יימצא בצה"ל מזון כשר לפי כל אחת מרמות הכשרות העיקריות. עוד מציין עו"ד יקיר, כי מדובר בבעייה של חיילים נוספים במצב דומה, הדורשת גיבוש פיתרון מערכתי כולל, שיביא למענה הולם בדמות אספקה סדירה של מזון בהכשר מתאים לכל חייל הנזקק לו.

בעתירה מדגיש עו"ד יקיר, כי אי אספקת המזון לעותר, הנאלץ לא פעם להיזון בדוחק מתזונה לקויה וחסרה, מהווה פגיעה בכבודו כאדם ופגיעה בחופש הדת והפולחן של העותר, ולפיכך מפר צה"ל את זכויות היסוד של העותר. כן מהווה הדבר פגיעה בזכותו לשוויון ואפלייה של העותר, הזכאי למזון שאמונתו מתירה לו לאכול.

לפיכך מבקשת האגודה לזכויות האזרח מבג"ץ להורות לצה"ל לספק באופן סדיר את כל מזונו של החייל החרדי בהכשר המתאים, לדאוג לתשלום הפרש דמי הכלכלה מיום גיוסו וכן לפתור את בעייתם של החיילים הנוספים במצבו. לאור הפגיעה המתמשכת בזכויות היסוד של העותר, מבוקש גם דיון דחוף בעתירה.

18.9.2002

צה"ל יספק אוכל כשר למהדרין לחיילים חרדים

בעקבות עתירת האגודה לזכויות האזרח לבג"ץ גיבש הצבא ופירסם פקודה חדשה, שתסדיר אספקת המזון לחיילי סדיר ומילואים

צה"ל גיבש ופירסם בימים אלה פקודה חדשה, שעניינה אספקת מזון כשר למהדרין. זאת בעקבות עתירה שהגישה האגודה לזכויות האזרח נגד צה"ל לפני שנה. העתירה הוגשה בשם חייל חרדי, ששירת בעת הגשת העתירה כחובש קרבי ביחידה מבצעית בדרום הארץ. החייל לא היה יכול לאכול בבסיס בו שירת, ונאלץ בכל תקופת שירותו בצה"ל להביא מביתו מזון, מאחר שצה"ל לא סיפק לו אוכל כשר למהדרין.

בעתירה דרש עו"ד דן יקיר, היועץ המשפטי של האגודה לזכויות האזרח, כי צה"ל יספק לעותר באופן סדיר מזון בהכשר מתאים לאמונתו. כמו כן ביקש עו"ד יקיר בעתירה, להורות לצה"ל לקבוע בפקודותיו הסדר כולל למתן מזון לחיילים חרדים לפי אמונתם. בדיון בבג"ץ לפני 4 חודשים הצהיר צה"ל, כי פקודה כמבוקש בעתירה נמצאת בשלבי ניסוח אחרונים, ועתה היא פורסמה.

הפקודה החדשה קובעת נוהל מפורט לקבלת מזון כשר למהדרין, לו זכאים החיילים החרדים, כמו כל חייל אחר בצה"ל. הפקודה מדגישה, כי שיבוץ חייל חרדי לא יושפע מהצורך באספקת מזון כשר למהדרין, וכי רק כאשר יתברר שבשל תנאים מיוחדים וחריגים אין אפשרות לספק מזון זה, יופנה החייל החרדי לשיבוץ מחדש. עוד מודגש בפקודה, כי בשנת שמיטה יסופקו לחייל ירקות שאספקתם אינה מסתמכת על "היתר מכירה".